

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Захист трудових прав працівників

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни за вибором студента
підготовки першого(бакалаврського) рівня
Спеціальність 081 Право**

**Івано-Франківськ
2021 рік**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Кохан Наталія Василівна - к. ю. н., доц. кафедри трудового, екологічного та аграрного права;

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою Радою Навчально-наукового
Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя
Стефаника “___” _____ 2021р., Протокол №

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни за вибором студента «Захист трудових прав працівників» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого(бакалаврського) рівня за спеціальністю **081 Право**.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є захист трудових прав працівників як інститут трудового права та трудового законодавства.

Міждисциплінарні зв'язки: для успішного вивчення даної дисципліни, студентам необхідна наявність знань з дисциплін логіки, трудового права України, цивільного процесуального права України, адміністративного процесуального права України.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Змістовий модуль 1. Загальні положення захисту трудових прав працівників.
2. Змістовий модуль 2. Окремі форми та способи захисту трудових прав працівників.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Захист трудових прав працівників» полягає в отриманні необхідних юридичних знань щодо захисної функції трудового права, поняття правової охорони та правового захисту трудових прав працівників, окремих правових форми захисту трудових прав працівників з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності щодо захисту трудових прав працівників.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Захист трудових прав працівників» є сприяння формуванню у студентів умінь орієнтуватися в системі джерел трудового права, аналізувати й узагальнювати вивчений матеріал, правильно застосовувати норми трудового та норми процесуальних галузей права в практичній діяльності а також сформувати навички щодо самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації трудових прав працівників, правильного застосування норм трудового законодавства.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти:

Загальні компетентності:

- здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних ресурсів;
- аналізувати та синтезувати джерела трудового права та результатів наукових досліджень даної сфери;
- знання та розуміння предметної області сфери захисту трудових прав та її меж, а також розуміння професійної діяльності;
- здатність спілкуватися державною мовою, як усно, так і письмово;
- здатність працювати в команді колег за фахом;
- здатність розвивати навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для удосконалення теоретичних та практичних знань з сфери пенсійного забезпечення громадян;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), приймати неупереджені й мотивовані рішення, визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб, примирювати сторони з протилежними інтересами.

Фахові компетентності:

- повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи;
- знання основ теорії права, структури правничої професії та її ролі у суспільстві;
- знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального трудового права при захисті трудових прав;
- знання засад і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів фундаментальних галузей права;
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу юридичні факти;

- здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції;
- здатність виявляти проблеми правового регулювання і пропонувати способи їх вирішення, включаючи подолання юридичної невизначеності;
- здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту трудових прав працівників відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації;
- здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування в сфері захисту трудових прав працівників;
- здатність застосовувати знання норм права у практичних ситуаціях, які виникають при захисті трудових прав працівників;
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

- продемонструвати знання та розуміння: змісту правових понять і категорій трудового права та способів захисту трудових прав;
- основних інститутів трудового права та особливостей захисту трудових прав працівників;
- складати проекти кадрової документації (наказів про прийняття на роботу, звільнення з роботи, переведення на іншу роботу; наказів про застосування заходів заохочення та стягнення).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні положення захисту трудових прав працівників.

Тема 1. Поняття захисту трудових прав працівників

Поняття та зміст захисної функції трудового права. Засоби реалізації захисної функції трудового права. Розмежування понять «правовий захист» та «правова охорона». Поняття захисту трудових прав та законних інтересів працівників. Об'єкти правового захисту. Суб'єктивні трудові права та законні інтереси як об'єкти правового захисту.

Тема 2. Правові форми та способи захисту трудових прав працівників

Поняття правових форм захисту трудових прав працівників. Загальна характеристика правових форм захисту трудових прав працівників. Юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту трудових прав працівників, їх види. Процесуальні способи захисту трудових прав працівників.

Способи захисту трудових прав працівників: поняття та їх класифікація. Об'єкти правового захисту. Правовідносини, які виникають при здійсненні різних форм захисту трудових прав законних інтересів працівників.

Змістовий модуль 2. Окремі форми та способи захисту трудових прав працівників.

Тема 3. Судовий захист трудових прав працівників

Поняття та зміст права громадян на судовий захист. Судовий захист як спосіб захисту трудових прав працівників. Поняття та види трудових спорів. Порядок вирішення трудових спорів у судовому порядку. Вирішення трудових спорів у порядку спрощеного позовного провадження. Вирішення трудових спорів у порядку наказного провадження. Вирішення трудових спорів у порядку окремого провадження.

Відкриття провадження у справах, які виникають з трудових правовідносин. Підготовка справ, які виникають з трудових правовідносин до судового розгляду. Учасники

процесу в справах, які виникають з трудових правовідносин. Судовий розгляд справ, які виникають з трудових правовідносин. Виконання судових рішень, постановлених у справах, які виникають з трудових правовідносин.

Особливості судового захисту трудових прав працівників у зарубіжних країнах.

Тема 4. Особливості судочинства у справах, які виникають з трудових правовідносин

Підвідомчість та підсудність суду справ, які виникають з трудових правовідносин.

Юрисдикція трудових спорів: цивільна юрисдикція, адміністративна юрисдикція, господарська юрисдикція.

Особливості розгляду спорів про поновлення на роботі працівників звільнених у зв'язку із скороченням чисельності чи штатів.

Особливості розгляду спорів про поновлення на роботі працівників звільнених за виявленою невідповідністю. Особливості розгляду спорів при займаній посаді, або виконуваній роботі.

Особливості розгляду спорів про поновлення на роботі працівників звільнених за порушення трудової дисципліни.

Рішення суду про поновлення на роботі незаконно звільненого працівника.

Тема 5. Цивільно-правові способи захисту трудових прав працівників

Загальна характеристика цивільно-правових способів захисту трудових прав працівників.

Відновлення становища, яке існувало до порушення трудових прав та припинення дій, які порушують трудові права працівників, як спосіб захисту.

Визнання права як спосіб захисту трудових прав працівників.

Визнання договору недійсним як спосіб захисту трудових прав працівників.

Відшкодування шкоди як спосіб захисту трудових прав працівників.

Відшкодування моральної шкоди при порушенні трудових прав працівників.

Тема 6. Адміністративно-правовий захист трудових прав працівників

Діяльність органів державного нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю, як форма захисту трудових прав працівників. Види органів та їх компетенція.

Державний нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю державними органами, страховими фондами. Види органів та їх компетенція.

Захист трудових прав працівників Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

Тема 7. Громадський захист трудових прав працівників

Громадський контроль за дотриманням законодавства про працю професійними спілками як форма захисту трудових прав працівників. Форми участі профспілок при захисті трудових прав: участь у системі соціального діалогу, зокрема при проведенні колективних переговорів, консультацій, а також укладення колективних договорів та угод; здійснення представництва найманих працівників при вирішенні індивідуальних і колективних трудових спорів.

Громадський контроль за дотриманням законодавства про працю уповноваженими органами найманих працівників як форма захисту трудових прав працівників.

Тема 8. Самозахист трудових прав працівників

Поняття та ознаки самозахисту трудових прав працівників. Межі самозахисту трудових прав працівників. Форми здійснення самозахисту трудових прав працівників. Припинення роботи працівником як вид самозахисту.

Примирення і медіація як способи вирішення індивідуального трудового спору. Основні риси медіації. Участь посередника - основа мирного врегулювання конфлікту під час вирішення спору способом примирення і медіації.

Примирні процедури при вирішенні індивідуальних трудових спорів.

Примирні процедури при вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів). Загальна характеристика і завдання органів, які вирішують колективні трудові спори(конфлікти). Страйк як крайній засіб вирішення колективного трудового спору(конфлікту).

3. Рекомендована література

Конституція України від 28.06.1996.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Кодекс законів про працю України від 10 .12.1971.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

Про звернення громадян : Закон України від 2 жовтня 1996 р. №393/ 96-ВР
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 3 березня 1998 р. №137/98-ВР <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text>

Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.1997р. №7.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97>

Про утворення Національної служби посередництва і примирення : Указ Президента України від 17.11.1998 № 1258/98. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1258/98>

Положення про примирну комісію: Наказ Національної служби посередництва і примирення від 18.11.2008 N 130. <https://ips.ligazakon.net/document/MUS9403>

Положення про трудовий арбутраж : Наказ Національної служби посередництва і примирення від 18 листопада 2008 року N 135.
http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MUS9569.html

Положення про посередника: Наказ Національної служби посередництва і примирення від 18 листопада 2008 року N 133. <https://ips.ligazakon.net/document/MUS9521>

Про практику застосування Конституції України при здійсненні правосуддя : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996р. №9.
<https://ips.ligazakon.net/document/view/VS96005>

Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29.12.1992р. №14. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-92>

Про практику розгляду судами трудових спорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6.11.1992р. №9. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92>

Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995р. №4.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>

Про практику застосування судами законодавства про оплату праці : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-99>

Болотіна Н.Б. Трудове право України. Підручник. Київ: Знання, 2008. 860с.

Бойко М.Д., Хазін М.А. Трудове право України. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 400.

Бурак В.Я. Правові засади захисту трудових прав працівників. Київ: Істина, 2013. 186с.

Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників. Підручник. Харків: Право, 2016. 560с. <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/214/1-22.pdf>

Вавженчук С.Я. Колективний захист трудових прав працівників за допомогою профспілок у сучасних умовах. Публічне право. 2011. №3. Ст. 108-113. <http://www.yourfuture.org.ua/ua/pb/2011/3/Vavzhenchuk.pdf>

Венедіктов С.В. Трудове право України. Підручник. Київ: «Видавництво Людмила», 2021. 216с.

Журавель В.І. Концепція оптимізації співвідношення індивідуальних та колективних форм захисту трудових прав працівників. Юркнига, 2017. 442с.

Іншин М.І. Трудове право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 600с.

Іванов Ю.Ф., Іванова М.В. Трудове право України. Навчальний посібник. Київ: Правова Єдність редакція юридичних видань, 2020. 442с.

Кайда Н.Я. Проблеми адаптації трудового законодавства України до законодавства ЄС. Монографія. ЦУЛ, 2020.360с.

Лагутіна І. В.Форми захисту трудових прав працівників: Монографія. Одеса: Фенікс, 2008. 160 с.

Лазор В. В. Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і прядок їх вирішення на сучасному етапі: Монографія. Луганськ: Вид-во «Література», 2004. 352 с.

Роїна О.М. Вирішення індивідуальних та колективних трудових спорів. Київ, 2005.

Трудове право України. Академічний курс. Підручник. За заг. ред. Пилипенка П.Д. 5-те вид., переробл. і доп. Київ: Ін Юре, 2014. 552с.

Трудове право України: Підручник. За заг. ред. М.І. Іншина, В.Л. Костюка. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 593с.

Трудове право (в схемах та визначеннях) : Навчальний посібник. За заг. ред. Коваленко А. В., Юнін О. С., Савельєва М. О. та ін. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2017. 166с. http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/492/3/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B7%20%D0%A2%D0%9F%20%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B8_%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82.pdf

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: комплекти завдань для практичних(семінарських) занять, завдання для забезпечення самостійної роботи, пакети тестових завдань, індивідуальні завдання до окремих тем, варіанти завдань до модульних контрольних робіт, завдання для заліку.